

Det ærede Medlem fremsatte nogle Bemærkninger om, at dette var et Indgreb i Individets Frihed, og senere sagde ogsaa det ærede 4de Medlem for 3die Kreds (Lange), at der igennem Bestemmelsen om, at Søndagen bør holdes fri for Arbejde, lægges Baand paa Individets Frihed. Maa jeg have Lov at sige, at den Frihed, som de to ærede Medlemmer her kræver for Individet, er jo ofte en Frihed til at lægge Baand paa andre. Det er jo meget hyppigt det sande Forhold, at man kræver Frihed for sig selv i den Forstand, at man vil have Lov til at lægge andre i Baand. Det er i vor Tid meget ofte Lovgivningens naturlige Opgave at begrænse den enes Myndighed over den anden derhen, at man ikke saaledes kan benytte sin Frihed til at lægge andre i Baand paa en saadan Maade, at det bliver skadeligt for Samfundet, og det er det, denne Lovgivning her tilsigter. Thi det er selvfølgelig Grundsynspunktet for denne Lov, at en for stor Brug af Arbejdskraften, som griber ind i naturlig Fritid og Hviletid, til syvende og sidst bliver skadelig for hele Samfundets Udvikling. Det af det ærede Medlem hævdede Synspunkt for, hvorledes man skulde handle i et Samfund, overhovedet det, der er indvendt mod dette Lovforslag, vil jo kunne indvendes overfor saa godt som al Lovgivning for Tiden. Jeg skal indrømme, at jeg ser med Glæde hen til en Samfundstilstand, hvor det er ganske overflødigt at lovgive, men en saadan Samfundstilstand opnaas først, naar alle Medlemmerne i Samfundet bliver vise, gode, ædle, barmhjertige, milde af Tænkemaade, rolige af Sind, kort sagt, naar de alle ligner det ærede 2det Medlem for 6te Kreds (J. Pedersen). Men vi er jo meget langt fra en saadan Samfundstilstand, og saa længe vi er det, maa vi handle med Menneskene, som de er, og saa bliver vi nødt til at regulere Forholdet mellem Menneskene indbyrdes; det er jo det, Lovgivningen gaar ud paa. Naar nu det foreliggende Lovforslag bestemmer, at Personalet i Butikker og Lagere skal have en vis Fritid i Døgnet og en fast Fritid om Søndagen, saa er Grunden jo den, at man har det Indtryk — og jeg for mit Vedkommende er ogsaa af den sikre Overbevisning —, at det vil være til Gavn for hele den kommende Tid, at den Ungdom, som er knyttet til disse Virksomheder, ved saadanne Bestemmelser sikres mod for lang, opslidende og sløvende Arbejdstid, og at der sikres den en Fritid, som den kan bruge til sin egen Udvikling.

Nu sagde det ærede Medlem paa sin skeptiske Maade, at til denne Bestemmelse om Fritid burde der føjes en Bestemmelse om, at Fritiden skal bruges paa en forstandig Maade; den findes jo ikke i Forslaget, sagde det ærede Medlem, men den kan jo komme næste Gang. Der gør det ærede Medlem sig skyldig i en Misforstaaelse. Den Bestemmelse kan ikke komme næste Gang, i alt Fald ikke efter de Principper, ud fra hvilke dette Lovforslag er affattet. Thi dette Lovforslag gaar ikke ud paa at gribe ind i noget enkelt Individets Ret til at handle med sig selv efter Forgodtbefindende. Det er kun en Begrænsning af eet Individets Ret til at handle mod andre, som dette Lovforslag beskæftiger sig med, og derfor vil jeg heller ikke foreslaa nogen Bestemmelse om, hvorledes den enkelte skal bruge sin Fritid, hvornaar han skal staa op, eller hvornaar han skal gaa i Seng. Hvis man her yder Personalet i Forretninger en Fritid, saa haaber jeg, at denne Fritid vil blive brugt paa en god Maade. Nu bliver der jo af 10 Timers Fritid ikke meget tilovers til at anvende paa anden Maade end til Søvn. I de Aar, her er Tale om, vil 8 Timers Søvn være særdeles fornøden, og naar saa den Tid, som gaar med til at naa til Arbejdspladsen, regnes fra, bliver der ikke megen Fritid tilovers. Og selv om en saadan Ungdom vil lade det gaa ud over sin Søvn, hvad der nu ikke er saa overmaade heldigt for Slægtens Udvikling, saa haaber jeg, at denne Fritid vil blive benyttet paa en forstandig Maade, og det kan Samfundet hjælpe til, ikke ved at paabyde en bestemt Maade, Fritiden skal anvendes paa, men ved at gøre det muligt for de unge Mennesker at benytte den paa en forstandig Maade. Og nu er jo Forholdet dette, at Samfundet allerede har foretaget en Række Foranstaltninger til unge Handelsmænds Undervisning, som i høj Grad kalder paa deres Benyttelse af Fritiden, og denne Lov vil jo inødekomme det Raab, som fra Handelsskoleundervisningen lyder ud til de unge Mennesker om at komme til den, fordi den vil give dem større Muligheder for at kunne faa den nødvendige Tid til Aftenundervisning. Det er den Maade, hvorpaa Samfundet kan opfordre til en forstandig Udnyttelse af Fritiden; at skabe Institutioner, hvor Fritiden kan benyttes til videre aandelig Udvikling, og paa forskellige Maader gøre det muligt for de unge Mennesker at bruge deres Fritid saaledes, som præfektive og høje i en